MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tal-31 ta' Ottubru, 2014

Appell Civili Numru. 1241/2009/1

David Debono

v.

Alfred u Doris konjugi Galea

Il-Qorti:

Rat ir rikors guramentat ipprezentat mill-attur fit-18 ta' Dicembru, 2009, li in forza tieghu ippremetta:

"Illi llum huwa proprjetarju ta' bicca art f'Marsaskala kif tidher indikata fi Triq il-Qrempuc, u mmarkata bl-ahmar fil-pjanta annessa, Dok. 'A';

"Illi dina l-art ipperveniet lilu mill-wirt ta' zijtu, l-mejta Dolores sive Doris Debono. Barra dan huwa wiret ukoll id-Dirett Dominju gravanti l-fond f'27 fi Triq Gebel Hanxul, f'Marsaskala, residenza tal-intimati;

"Illi c-cens gravanti fuq dan il-fond huwa ghall-art li fuqha originarjament kienet inbniet id-dar u zieda fuq wara tal-plot li kienet inbieghet wara;

"Illi l-intimati qed jivvantaw li huma wkoll proprjetarji tal-art indikata f'Dok. 'A', haga li l-esponenti jichad bil-qawwa u li hekk kienet ghamlet l-aventi kawza tieghu Doris Debono. Ara l-kawza 1555/95, deciza finalment fil-15 ta' Frar, 2006;

"Illi l-intimati ghadhom qed jivvantaw drittijiet ta' proprjeta fuq l-art li tidher f'Dok. 'A' kemm bl-ittra taghhom tas-16 ta' Jannar tal-2009 kif ukoll b'dik tal-legali taghhom tat-18 ta' Ottubru 2009, Dok. 'B' u Dok. 'C';

"Illi l-intimati ma ghandhom l-ebda prova in sostenn tal-pretensjoni taghhom u jafu li l-esponenti qed jopponi ghat-talbiet taghhom li jircievi c-cens dovut fuq il-fond taghhom u johrog ricevuti li jkopru wkoll l-art indikata f'Dok. 'A';

"Talab li l-konvenuti jghidu ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex :

“1) tiffissa terminu qasir u perentorju li ma jeccedix it-tlett xhur, u dana skond l-artikolu 404 tal-Kodici tal-Organizzazzjoni u Procedura, biex jipprezentaw il-kawza ghall-prova tad-dritt ta’ propjeta taghhom fuq l-art in kwistjoni f’Dok. ‘A’; u

“2) fin-nuqqas li l-intimati jiddeducu l-pretensjoni taghhom fit-terminu lilhom moghti m’ghandhiex dina l-Onorabbli Qorti tordna li jigu mpeduta li qatt jagixxu ghall-pretensjoni fuq imsemmija u li konsegwentement jagixxu u jezercitaw drittijiet ta’ propjeta fuq l-imsemmija art u b’hekk tikkundannahom ghall-perpetwu silenzju dwar id-drittjiet ta’ propjeta fuq l-art indikata f’Dok. ‘A’ fuq imsemmija;

“Bl-ispejjez kontra l-intimati konvenuti li jibqghu in subizzjoni;”

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuti, li *in forza* taghha huma eccepew:

“1. It-talbiet tar-rikorrent, in segwitu ghall-azzjoni ta’ jattanza/millantazzjoni kontra l-intimati ghandhom jigu michuda fl-enterieta` taghhom principalment a bazi ta’ tlett eccezzjonijiet :

“a) In-nuqqas ta’ wiehed jew aktar mir-rekwiziti formali ta’ l-azzjoni ta’ jattanza/millantazzjoni;

“b) Is-sussistenza ta’ Res Judicata;

“c) L-assenza ta’ l-Interess Guridiku tar-rikorrent;

“2. Illi, di piu’, l-azzjoni odjerna saret fil-konoxxenza piena ta’ fatti illi minkejja huma relevantissimi ma gewx rivelati quddiem din l-Onorabbli Qorti. Kwindi l-konvenuti huma preswazi li l-istess azzjoni hi <u>acta ad aemulationem</u>, u cioe’ azzjoni malizzjuza mmirata sabiex tikkrea hsara lill-konvenuti u li ma tista’ twassal ghall-ebda vantagg ghall-istess rikorrent. Ghalhekk l-azzjoni

> odjerna hi wahda illegali u ghaldaqstant it-talbiet li jemanu minnha ghandhom ilkoll jigu respinti;

Rat is-sentenza tal-Prim’ Awla tal-Qorti Civili moghtija fl-10 ta’ Marzu 2010, li permezz taghha laqghet l-eccezzjonijiet preliminari tal-konvenuti u cahdet it-talbiet attrici bl-ispejjez kontra l-attur;

Rat ir-rikors tal-attur li permezz tieghu huwa talab illi din il-Qorti tvarja s-sentenza msemmija billi tichad l-imsemmija eccezzjonijiet u terga’ tibghat l-atti tal-kawza quddiem l-ewwel Qorti biex tkompli tisma’ l-kawza;

Rat illi l-appellati fir-risposta taghhom talbu l-konferma tas-sentenza bl-ispejjez kontra l-attur;

Illi l-ewwel Qorti waslet ghad decizjoni taghha b’dan il-mod;

> “Illi l-ewwel eccezzjoni hija fis-sens illi it-talbiet ta’ l-attur ghandhom jigu michuda peress illi jonqos wiehed jew aktar mir-rekwiziti formali ta’ l-azzjoni ta’ jattanza.
>
> “Illi f’dan ir-rigward il-Qorti rat sentenza moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell fil-kawza fl-ismijiet John Borg vs Paolo Borg pro et noe deciza fl-1 ta’ Lulju, 1946, fejn il-Qorti qalet illi ghall-ezercizzju ta' din l-azzjoni hemm bzonn il-konkos ta' tliet rekwiziti, li huma:- 1. Li jkun hemm il-millantazzjoni ta' pretensjoni; 2. Li dik il-pretensjoni tirrizulta minn att gudizzjarju jew bil-miktub; u 3. Li min jezercita' l-azzjoni jrid ikun fil-pussess tad-dritt li fuqu tigi maghmula

l-millantazzjoni. Izda ma jikkostitwix millantazzjoni ghall-finijiet tal-gudizzju tal-jattenza l-att kawtelatorju intiz sabiex jigi evitat pregudizzju illi l-konvenut jista' jsofri u li jigi provokat mill-att li huwa jidhirlu li hu illegali.

“Illi irrizulta mill-atti processwali illi li kieku kien hemm millantazzjoni, din saret proprju fis-7 ta’ Dicembru 1995 meta il-konvenuti kienu irrispondew fin-nota ta’ l-eccezzjonijiet taghhom ghall-kawza li kien ghamel kontra taghhom l-istess attur fil-kawza fl-istess ismijiet dwar l-istess art meritu ta’ din il-kawza.

“Illi inoltre, l-azzjoni ta’ l-azzjoni ta` jattanza ghandha tingieb 'il quddiem fi zmien sena mill-pretensjoni li trid tkun saret b'att gudizzjarju jew xort'ohra bil-miktub, u ghalhekk it-terminu fil-kaz odjern diga skada.

“Illi it-tielet element illi irid jirrizulta, u cioe’ li min jezercita l-azzjoni irid ikun fil-pussess ta’ dritt li fuqu tigi maghmula il-millantazzjoni, huwa nieqes fil-kaz odjern peress illi l-attur ma ippruvax illi huwa fil-fatt ghandu il-pussess tad-dritt illi fuqu qeghda tigi maghmula il-millantazzjoni u inoltre meta huwa talab sabiex jigu allegati ma dan il-process l-atti tal-process Citazzjoni Nru 1555/95 GV, minn ezami ta’ dawk l-atti, il-Qorti rat illi si tratta ta’ l-istess art u illi f’dawk il-proceduri il-Qorti ikkonfermat ukoll illi l-attur ma ghandux titolu peress illi lanqas f’dawk il-proceduri ma gie ippruvat dan il-pussess tad-dritt kif trid il-Ligi.

“Illi inoltre, f’dawn il-proceduri l-attur rega ma ippruvax illi huwa ghandu il-pussess tad-dritt.

“Illi ghalhekk il-Qorti tara illi l-ewwel eccezzjoni ghandha tigi milqugha peress illi l-attur naqas milli jipprova rekwizit formali ta’ l-azzjoni ta’ jattanza, u precizament it-tielet rekwizit - illi min jezercita' l-azzjoni jrid ikun fil-pussess tad-dritt li fuqu tigi maghmula l-millantazzjoni.

“Illi it-tieni eccezzjoni hija fis-sens illi fil-kaz odjern tirrizulta ir-res judicata.

“Illi ghal fini ta’ din it-tieni eccezzjoni il-Qorti rat sentenza ta’ din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet Agnes Gera de Petri Testaferrata Bonici Ghaxaq vs L-Avukat

Generali u l-Kummissarju ta' l-Artijiet mogħtija fil-11 ta' Novembru 2008 fejn intqal hekk :

> "Illi t-tifsira ta' res judicata giet ben definita mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Kummercjali deciz fil-5 ta' Ottubru 1992 fl-ismijiet Dr. Jose Herrera noe vs Anthony Cassar et noe, fejn l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell irriteniet illi: 'Sentenza li ghaddiet 'in giudicato' jigifieri li ma tistax tappella minnha izjed, hija mizmuma bhala tajba u sewwa u tal-haqq – res judicata pro veritate habetur – jigifieri l fundament ta' l-'actio' u tal l-'exceptio judicati' hija preskrizzjoni legali".

"Illi fil-kawza fl-ismijiet Charles Cortis vs Francis X. Aquilina et (Citaz. Nru. 766/00JRM) deciza fil-25 ta' Settembru 2003, il-Qorti ezaminat l- elementi illi jikkostitwixxu gudikat u kkonkludiet illi:

> 'Dawn l-elementi huma l-istess oggett (eadem res), l-istess partijiet (eadem personae) u l-istess mertu (eadem causa petendi)… kif inghad f'ghadd ta' decizjonijiet, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha l-interess pubbliku u hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti f'sentenza, li tbieghed il-possibilita' ta' decizjonijiet li jmorru kontra xulxin u li ttemm il-possibilita' ta' kwestjonijiet li jibqghu miftuha bi hsara tal-jeddijiet stabbiliti bis-sentenza illi tkun inghatat'.

"Il-Qorti rat ukoll il-kawza fl-ismijiet Anthony u Jane konjugi Borg vs Anthony Francis u Venera konjugi Willoughby, deciza fit-28 ta' Marzu 2004, fejn din il-Qorti diversament presjeduta, elaborat il-principju li 'ghalkemm biex jista' jigi invokat il-gudikat, hemm bzonn l-identita' ta' l-oggett, din l-identita` ma hemmx bzonn tkun assoluta basta li jkun hemm l-identita` fuq il-punt kontrovers, jew l-oggett fit-tieni citazzjoni jkun jidhol bhala parti integrali ta' l-oggett aktar ampju dedott fl-ewwel citazzjoni[1]. Li jfisser li l-atturi ma jkunux jistghu permezz ta' kawza ohra jifthu t-trattazzjoni ta' l-istess punti fl-istess kwistjoni li gja gew diskussi f'kawza deciza b'sentenza li gja ghaddiet f'gudikat.'[2]

"Illi peress illi l-eccezzjoni ta' "res judicata" timmira li twaqqaf azzjoni li jkun altrimenti jisthoqqilha tigi meqjusa minn qorti, l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha tkun ta' interpretazzjoni dejqa, tant li, f'kaz ta' dubju, l-gudikant ghandu jaqta' kontra dik l-eccezzjoni; Min-naha l-ohra, dan il-principju huwa mwiezen b'dak l-iehor daqstant ghaqli li, fejn kwestjoni tkun giet definita u trattata, s-sentenza ssir irrevokabbli jekk, wara li tigi appellata jew ritrattata, tigi konfermata; jew,

[1] **Antonio Abela vs Giuseppe Fenech**, deciza minn din il-Qorti fit-28 ta' Frar 1946.

[2] **PL Roberto Tabone noe vs Joseph Cannataci**, deciza minn din il-Qorti fis-6 ta' Marzu 1946.

jekk ma tigix appellata jew ritrattata fiz-zmien li tippreskrivi l-ligi, ma ssir l-ebda procedura ohra li tattakka lil dik is-sentenza. Dan il-principju jissahhah meta l-kwistjoni li dwarha tinfetah it-tieni kawza jkun diga' jezisti fil-waqt li tinghata s-sentenza fl-ewwel kawza.

“Ikkunsidrat :

“Illi inqalghu ghadd ta' diffikultajiet matul iz-zmien dwar it-tifsira xierqa li jmissha tinghata lill-frazi l-"istess kawzali" (eadem causa petendi), l-izjed dwar kemm ghandha titwessa' t-tifsira tal-identita' bejn dak li jkun gie deciz u dak li jkun qieghed jintalab fit-tieni kawza. Huwa tassew ovvju li l-eccezzjoni tal-gudikat tintrabat ma' l-ezistenza ta' sentenza; il-kwestjoni hija jekk tintrabatx biss mal-parti dispozittiva taghha (fil-kliem strettament uzati mill-gudikant fl-ewwel sentenza) jew inkella jekk tintrabatx ukoll mal-konsiderazzjonijiet jew motivazzjonijiet li jintaghmlu u li jwasslu ghal dik is-sentenza.

“Illi l-gudikat japplika mhux biss dwar dak li jkun gie espressament dibattut fil-kawza li s-sentenza taghha titqieghed bhala l-bazi tal-eccezzjoni tal-gudikat, imma japplika wkoll dwar dak li messu jew seta' gie diskuss u ma jkunx gie diskuss mill-parti li kellha interess li tiddiskutih. Il-bidla jew differenza fil-motivi tal-causa petendi fit-tieni procediment ma jgibx fix-xejn il-gudikat;

“Ikkunsidrat :

“Illi l-element tal-identita' tal-persuni, huwa huwa wkoll fondamentali u ta' siwi daqs iz-zewg elementi l-ohrajn. In-nuqqas tieghu huwa bizzejjed biex jeskludi l-gudikat ghaliex min ma kienx prezenti fil-gudizzju, u lanqas kien fih rappresentat legittimament, ma jistax jitqies marbut b'sentenza moghtija u li ghaddiet in gudikat, ukoll jekk l-ezitu ta' dik is-sentenza ikun jiffavorih. (vide sentenza moghtijia fil-kawza fl-ismijiet Pace Edmea vs Pavia Edward deciza minn din il-Qorti fit-3 ta’ Lulju 2003).

“Illi l-eccezzjoni tal-gudikat ghandha bhala sisien taghha (a) l-interess pubbliku, u (b) hija mahsuba biex thares ic-certezza tal-jeddijiet li jkunu gew definiti b'sentenza, (c) li tbieghed il-possibilita' ta' decizjonijiet li jmorru kontra xulxin, u (d) li taghlaq il-bieb li kwistjonijiet definiti jibqghu jinfethu bi hsara tal-

jeddijiet stabbiliti b'sentenza li tkun diga' nghatat dwar dik il-vertenza.

“Illi huwa principju ormai stabbilit li sabiex tirnexxi din l-eccezzjoni ta’ res judicata “iridu jikkonkorru tliet rekwiziti:- identita` tal-persuni, identita` tal-oggett u l-identita` tal-kawza”. (vide “Joseph Tanti vs Anthony Ciappara et” – P.A. (A.D.) 5 ta’ April 1993; “Dottor Joseph Fenech nomine vs Antonio Axiaq et” – A.C. 8 ta’ Marzu 1995) jew kif gew deskritti “eadem res, eadem personae u eadem causa petendi” (“Edward Busuttil vs Direttur tar-Registru Pubbliku” – A.C. 5 ta’ Marzu 1984 – LXVIII.ii.107); “Raymond Sciberras vs Hugh P. Zammit nomine” – P.A. (G.C.) 15 ta’ Jannar 1997 – LXXXI.iii.7).

“Ikkunsidrat :

“Illi dwar l-eadem res, il-Qorti rat illi l-art indikata fir-rikors guramentat hija l-istess art mertu tal-kawza deciza minn din il-Qorti fl-ismijiet Maria Dolores sive Doris Debono vs Alfred u Doris konjugi Galea fil-15 ta’ Dicembru 2003 u deciza ukoll mill-Appell fid-29 ta’ Ottubru, 2004.

“Illi kif diga intqal, saret ukoll ir-rittrattazjoni li giet deciza fil-15 ta’ Frar 2006.

“Illi jirrizulta, minn ezami tad-dokumenti kollha prodotti, illi l-art in kwistjoni hija l-istess art imsemmija fis-sentenzi appena citati.

“Illi dwar l-element ta’ eadem personae, il-Qorti rat illi fil-kawza odjerna l-attur huwa marbut bl-ezitu tal-proceduri imsemmija illi inqatghu fil-konfront ta’ l-aventi kawza tieghu Maria Dolores sive Doris Debono.

“Illi l-istess attur jikkoncedi illi huwa qieghed jippretendi l-art in kwistjoni minn wirt imholli lilu mill-imsemmija Maria Dolores Debono.

“Illi dwar it-tielet element, l-eadem causa petendi, il-Qorti rat illi l-Qorti ta’ l-Appell, meta analizzat il-mertu tal-kawza deciza mill-ewwel Qorti, qalet hekk :

> "Kif sewwa osservaw il-konvenuti fir-rikors ta' l-appell taghhom, f'azzjoni rei vendicatoria jispetta lil min jallega li l-art tieghu giet okkupata li jipprova bla ebda dubju ta' xejn, li l-art in kwistjoni hija tieghu … infatti minn qari tal-atti tal-kawza jidher car li m'hemm l-ebda prova li dik il-parti ta' l-art okkupata b'toolshed hija effettivament proprjeta' ta' l-attrici."

"Illi ghalhekk il-Qorti tara illi il-konvenuti ippruvaw din it-tieni eccezzjoni taghhom, fis-sens illi f'dan il-kaz tezisti ir-res judicata.

"Illi fir-rigward tat-tielet eccezzjoni tal-konvenuti, l-assenza ta' interess guridiku ta' l-attur, kif diga intqal aktar 'il fuq f'dan il-gudikat, il-Qorti tara illi l-attur la ghandu pussess u lanqas titolu fuq l-art mertu tal-kawza odjerna, u dan kif jidher ukoll mill-atti tal-process illi jinsab allegat ma dawn l-atti, Citazzjoni Nru 1555/95 GV, u ghalhekk il-Qorti qeghda tilqa ukoll it-tielet eccezzjoni tal-konvenuti.

"Ghaldaqstant, u ghar-ragunijiet kollha fuq imsemmija, il-Qorti filwaqt illi <u>tilqa</u> l-eccezzjonijiet preliminari tal-konvenuti, <u>tichad</u> it-talbiet kollha ta' l-attur, bl-ispejjez kontra l-istess attur."

Rat il-verbal tas-seduta tat-8 ta' Lulju 2014, li permezz tieghu il-kawza thalliet ghas-sentenza wara li l-Avukati tal-partijiet trattaw l-appell;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

Ikkonsidrat:

AGGRAVJI TAL-ATTUR

L-ewwel aggravju tal-appellanti huwa fir-rigward tal-eccezzjoni tar-*res* i*udicata*; huwa jilmenta li l-kawza li ghaddiet in gudikat u li ghaliha gia` saret riferenza ma kinitx tirrigwardja l-art kollha in kwistjoni izda biss il-bini ta' *tool shed* da parti tal-konvenut appellat.

Dwar dan, din il-Qorti taqbel li l-mertu tal-ewwel kawza kien differenti minn dak ta' din il-kawza. Kif sewwa jghid l-appellant fir-rikors tal-appell, dik il-kawza kienet dwar it-talba tal-awtrici tieghu biex il-konvenut inehhi t-*tool shed* li l-attrici allegat li nbniet fuq il-proprjeta` taghha u d-decizjoni finali kienet li l-istess attrici ma gabitx prova bizzejjed li dak kien il-kaz. F'din il-kawza il-mertu hija dwar art ferm akbar minn dan. Il-Qorti, ghal ragunijiet li jidhru cari aktar 'il quddiem, se tillimita ruhha f'dan l-istadju billi tghid li dan l-aggravju taqbel mieghu.

It-tieni aggravju huwa kif qal l-istess appellant fir-rikors tal-appell 'in konnessjoni mal-millantazzjoni li l-attur qed iqajjem'. Huwa jkompli jispjega illi l-mertu reali ta' din il-kawza huwa l-fatt li fil-waqt li l-konvenuti, in segwitu ghall-kawza 107/2005 bejn l-istess partijiet, kienu gew kostretti jhallsu l-*canone*, bdew jinsistu li dak il-*canone* jirreferi ghall-art fi Triq il-Qrempuc meta dak ma kienx il-kaz.

Qabel xejn f'dan l-istadju tajjeb li din il-Qorti telenka l-elementi rikjesti biex azzjoni simili, mahsuba u msemmija fl-Artikolu 403 fil-Kodici tal-Procedura Civili, tirnexxi.

Dawn huma:

a. L-attur irid ikollu pusses, almenu *de facto* u *prima facie* tal-oggett li jkun qed jikkawtela (**Vol XX-II-338**);

b. Il-konvenut ikun bil-miktub ressaq pretensjoni fuq l-oggett (**Vol XXXII-II-287 u XLII-II-1146**);

c. Il-pretensjoni trid tkun spontanea u mhux provokata bl-agir tal-attur **–** (**Vol XXIV-II-358 u XXXI-I-494**) u **Madliena Developments Limited v. Ufficju Kongunt** (Prim' Awla 6 ta' Frar 2004).

d. Il-pretensjoni trid ikollha l-karattru li tista' tigi ezercitata b'azzjoni gudizzjara (**Vol XXXIII-II-287**).

e. Il-millantazzjoni jkollha skop determinabbli, specifiku jew kapaci li jigi specifikat (l-istess kawza indikata f'*d*.)

f. Il-pretensjoni ma ghandhiex tkun kundizzjonata jew tiddependi minn fatt li jista' jigri u ma jigrix (**Vol- XVI-II-85 u XXI-I-6**).

Dawn il-kundizzjonijiet jew rekwiziti gew elenkati fil-kawza **Tabone v. Galea** (Prim' Awla 11 ta' Dicembru 2003) u aktar ricentement minn din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **Paul Agius et v. Joseph Meilaq et** deciza fit-28 ta' Marzu 2014.

F'din l-ahhar kawza msemmija il-Qorti qalet ukoll illi;

> "Indiskutibilment il-konvenuti ipprezentaw din ic-cedola biex jiddefendu ruhom mill-ittra ufficjali spedita mill-istess atturi f'Lulju 2007. M'huwiex ghalhekk minnu kif jallegaw l-appellanti li dik l-azzjoni tal-appellati kienet spontanja u mhijiex lanqas korretta l-interpretazzjoni taghhom tal-Artikolu 403 imsemmi fis-sens illi provokazzjoni hija kwalsiasi att illi jbiddel l-istatus quo ikun soggett ghal din l-azzjoni. Provokazzjoni hija haga u li tbiddel stat ta' fatt huwa xi haga ohra. .....
>
> "Kif gia` issemma', – ara l-kawza **Madliena Developments Limited v. Ufficju Kongunt** fuq imsemmija – meta l-attur ikun ipprovoka l-kwistjoni hu ma jistax jipprevalixxi ruhu minn din l-azzjoni. F'dik is-sentenza l-Qorti qalet li l-iskop tal-kawza huwa biex ma jibqghux pendenti kwistjonijiet u allegazzjonijet li jistghu jkunu bla bazi u mhux xi parti takkwista dak li l-Qorti sejhet **vantagg strategiku** bili iggieghel lill-parti l-ohra tintavola l-kawza hi."

Kif infatti ntqal ukoll fil-kawza deciza minn din il-Qorti fit-22 ta' Ottubru 1999, **Buhagiar v. Busuttil**:

> "Meta l-attur mexxa jew gieb il-quddiem kontra l-konvenut xi pretensjoni u dan biex jillibera ruhu minn dik il-pretensjoni, igib raguni ghaliex qed jirrespingi dik il-pretensjoni allura d-dikjarazzjoni ma tkunx izjed wahda spontanja imma

> tassumi kwalita` ta' dikjarazzjoni ta' dritt provokata. Il-konvenut f'kazijiet bhal tal-ahhar ikun qed jezercita d-drittijiet tieghu."

Spjega ohra tal-kawza ta' jattanza tinsab fis-sentenza moghtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **Maria Dolores Vella v. Rosario Micallef** (15 ta' Dicembru 1958) fejn intqal fost affarijiet ohra illi:

> "biex ikun hemm lok ghall-gudizzju ta' jattanza jehtieg li l-azzjoni tkun spontanja u mhux ipprovokata, b'mod li jekk l-azzjoni ssir ghall-konservazzjoni jew ghad-difiza tad-drittijiet minn persuna. ... anke merament interpellata b'att gudizzjarju ma jikkostitwixxix jattanza u ma jaghtix lok ghar-rimedju eccezzjonali ta' jattanza". (sottolinejar ta' din il-Qorti).

F'dan il-kaz jidher li l-konvenut baghat l-ittri msemmija fir-rikors promotorju biex jirrispondi ghall-ittra mibghuta mill-Avukat tal-appellanti fit-22 ta' Dicembru 2008. Kwindi, ghall-inqas fil-fatti immedjati li taw lok ghal dawn il-proceduri, kien l-istess appellanti illi ipprovokaw lill-appellat bl-ispedizzjoni ta' dik l-ittra. Ghalkemm l-ittra ma gietx esebita, dan jirrizulta mill-istess ittra tas-16 ta' Jannar 2009, u huwa evidenti li dik tat-18 ta' Ottubru 2009, hija prattikament ripetizzjoni tal-ewwel wahda ghalkemm b'enfasi akbar fuq il-fatt li l-appellat kien qed jikkonsidra li jibda kawza ta' jattanza huwa stess.

L-istess attur appellant, fl-affidavit tieghu jghid li l-kwistjoni hija dwar il-hlas tac-cens; jghid li l-konvenuti 'mhux qed ihallsu c-cens fuq id-dar taghhom' u l-

konvenuti 'dahlu f'din l-art tal-Qrempuc fl-2006 u bdew jaghmlu xi xoghol fiha'. Allura l-mezz li kellu biex javvanza d-drittijiet tieghu fir-rigward ma kienx definittivament permezz ta' din l-azzjoni u l-ewwel Qorti kienet korretta li waslet ghall-konkluzjoni illi l-azzjoni intentata mill-appellanti ma setghetx tirnexxi ghaliex l-attur appellant ma ghandux il-*pussess* kif huwa necessarju li jkollu biex jistitwixxi din il-kawza. Din il-Qorti terga' ghalhekk tfakkar li din il-kawza ma ghandhiex issir semplicement biex wiehed jiehu **vantagg strategiku** u li r rimedju li tipprovdi l-istess azzjoni huwa wiehed **eccezzjonali**.

Ghalhekk din il-Qorti se tichad l-appell *sia pure* mhux ghall-istess ragunijiet kollha li semmiet l-ewwel Qorti biex cahdet it-talbiet attrici.

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti tiddisponi mill-appell billi tichdu u tikkonferma s-sentenza appellata; l-ispejjez tal-appell ukoll ikunu a kariku tal-appellanti.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------